

Heere zijn God, en Hij doet hem rijden op de bergen van zijn heiligheid.

Dit alles nu ligt in het geloof in. Lag er in van zijn eerste kiem. En gaat er nooit uit. Maar heel iets anders nu is het, of de persoon zelf de volle kracht hiervan in werking zet. In doodangst geeft iemand soms een gil met een stemgeluid, dat ge zegt: Wie had ooit gedacht dat er zoo'n stem in dien persoon zat. En zoo ook hier. Als het er op aankomt, en dat geloof toont eens zijn reuzenkracht, dan is het een leeuw die van uit uw hart brult. Maar dit neemt niet weg, dat in den gewonen gang des levens, deze werking zeer onderscheiden is en zeer bij trappen gaat, en ook weer kan verdoren voor een tijd.

's Winters zit er aan heel den boom geen blad, en toch... het blad zit er in. Zie maar als het Mei wordt!

En zoo nu kan ook de uitwerking, de daad van het geloof, ook de inheerende daad van het geloof, nog zeer zwak en gering zijn, en weer inbuigen, en alsoo een toestand in het leven roepen van allerlei nood en dood.

Maar dit alles doet niets af aan het geloof zelf.

Ook al slaap ik, toch heb ik het gezichtsvermogen. Ook al blinddoekt men mij, toch is het ziensvermogen in mij. Ook al is mijn oog krank, toch zal na genezing blijken, dat het gezicht er nog in is.

En zoo nu ook, al gaat in uw geestelijken slaap het geloof kwijnen, al verbindt soms de wereld u, ja, al overvalt u geestelijke krankheid, toch blijft het geloof het geloof tot in den wortel van uw wezen, en in dien wortel zit altoos én de zekere kennis én het zekere vertrouwen.

KUYPER.

„Die zich onttrekken ten verderve.“

Maar wij zijn niet van degenen, die zich onttrekken ten verderve, maar van degenen, die gelooven tot behouding der ziel. Hebr. 10: 39.

Er is tweerlei in eens Christens leven. Oogenblikken zijn er dat het in zijn ziel is: een naar Jezus toegaan! En dan weer oogenblikken dat het is: een van Jezus verre wijken!

En tusschen die twee slingert hij in. Zooals een slinger gaat, zoo gaat zijn ziele op en neer.

Sterk, machtig, met snellen val wordt hij naar Jezus, naar het middelpunt getrokken; maar even machtig en snel gaat de slinger van zijn ziel dan weer zijwaarts van zijn Jezus, van het middelpunt van zijn hart af.

Een slinger is nooit in rust. Er is bij een slinger een geheimzinnige, onzichtbare macht die hem altoos op en neer trekt.

En zoo nu is het ook bij Gods kind. De eenig Dierbare is er altoos, is nooit weg, en werkt onzichtbaar altoos op hem.

En al naar gelang Jezus nu die onmerkbaar kracht op dien slinger van zijn ziel uitoefent, valt die ziel Jezus toe, of buigt ze zijwaarts op en slingert van hem af.

Of wilt ge het met Paulus' uitdrukking, wel nu dan is er altoos een van deze beide in uw ziel werkzaam, of een geloof dat naar Jezus toebrengt, of een geloof dat zich van Hem onttrekt.

Een middelpuntzoekende, of een middelpuntvlindende werking. Een gelooven tot zaligheid, of een zich onttrekken ten verderve.

Want ja, in volstrekten zin gaat dit: ten verderve bij een kind van God natuurlijk niet door.

Daar kan hij een verkorene niet. Daar zorgt al machtige genade voor. En als zóó het punt bereikt is, waarop het hoogste hart, in de uiterste spanning, den draad des levens, die het aan Jezus bindt, stuk zou rukken, dan komt altoos op het juiste oogenblik de trouwe Vaderhand uit de diepte der onfermingen toetschieten, en dwars zachtens en liefelijk zijn ziel naar Jezus terug.

Neen in volstrekten zin kan geen kind van God zich onttrekken ten verderve. Daar waakt de Heere voor. Niemand, en ook hij zelf niet, kan zulken rukken uit de hand des Vaders.

Maar dat is Gods doen en niet uw bestel. Hing het aan u, ge zoudt eens heel iets anders zien! Was er geen almachtige genade, ge zoudt de heiligen eens bij honderden zien afvallen en vervallen. Ge zoudt er verschrikte van staan zooals de terugslaan slingers dan van hun koord losvallen.

De vraag is, of er dan wel één enkele bij den Heere bleef.

En zie wat is nu het stuitende, het zondige in zulk een bestaan? Dit, dat zulk een ziel die door alle macht van Gods genade bij den Heiland gehouden wordt, er nu maar op toeleef, denkende, dat zij het is die door eigen verkeerdheid bij den Heere blijft.

Vandaar onze vervalschte zielsgesteldheden. In het ongeziene is het dan feitelijk om en voor uw ziel één altoos ruischend leven, één nimmer rustende worsteling van den Heere en zijn engelen om uw ziel te behouden. Bij dagen en bij nachten één trouwe hoede van den Herder Israels die nooit sluiert.

Maar door uw ongelooft meert ge daar zelf niets van, en is het alles dood om u heen, en leeft ge geesteloos en bewusteloos voort, en ontgaat u al het heerlijke dat in de kennis van die worsteling der Eeuwige Liefde voor u ligt.

Ge zijt als een kind in de wieg, dat van niets weet. Doodgevaaren zijn om u. Een moeder waagt haar leven voor u. Een vader stormt om u te redden door de vlammen. Maar gij ligt in de windselen: gij zoekt de moederborst maar; als gij, straks in die andere wieg neergelegd, maar weer sluimeren kunt of schreeuwen!

En derwijs onaanvaardig en ongevoelig en niets ziende van de verborgene dingen, en geheel opgaande in het ziehbaar, denkt gij: „Ik ben geborgen“, en wat er om u geworsteld wordt, deert u niet.

Zooals het in een storm soms toegaat. Dat het zwerk schriklijk drijft, en de golven hoog en machtig gaan, en de eene stortzee

de andere najaagt, en de machtige boot met al haar kostbare lading en al haar passagiers, geslingerd en schier omgeworpen wordt, en dat toch onderdeks een ruwe gast zijn roes uitslaapt, er niets van merkende, hoe die stuurman en dat bootsvolk worstelen en zich uitsputten, om het schip toch te behouden.

En veel, veel ontzettender nu is de worsteling der eeuwige Genade, om elken dag en elken nacht de zielen der verkorenen te behoeden, als het storm en giert en jaagt op de wateren des geestes.

En toch, zoo menig kind van God voelt daar niets van.

En daarom beken hij de liefde des Eeuwigen niet.

En daarom zwelt er geen dank in zijn ziel.

Ja erger nog. Niet enkel dat hij niets bespeurt van de worstelingen der Eeuwige Liefde voor zijn behoudenis, maar hij werkt in die worstelingen zelfs tegen.

Meewerken, was uw heilige roeping. Uw eigen roeping en verkiezing vast maken. Met vreeze en beving uw zelfzaligheid zoeken.

Doch in steed daarvan werkt ge tegen. En dat tegenwerken, dat is nu dat u onttrekken aan uw Heere.

Als er een in het water viel, en ge buigt u van den kant naar hem toe, om hem de hand toe te steken, en ge greep hem bijna, maar de drenkeling slaat u opzettelijk af, en duikt juist weg, als ge hem grijpen zoudt, dan onttrekt zich die drenkeling aan u.

En zoo doet ook gij helaas, zoo telkens met uw Heere.

Eerst blijft ge zitten, en loopt ge niet weg. Maar als de Heere dan tot u nadert, om u mee te krijgen naar de tente zijner verborgenheden, dan staat ge wel op, ja, maar om achteruit te loopen, om tegen te streven, en de moeite der genade van uw Heere te verduubelen.

Ja, waarlijk, dan weert zoo vaak een kind des Heeren de hand des Heeren van zich af, in steed dat het die met het zijn bibberende handen grijpen zou.

En daarom hoor de stemme des vermaans, o, gij afgedrevene!

Laat af van dit toestoppen der ooren en toesluiten van de oogen, en hoor en zie weer en merk op, en ontwaar welke de worstelingen des Heeren voor uw ziele zijn.

En voorts onttrek u niet, maar neig u tot Hem. Hij is uw Heere!

Weet, zie het, dat al uw leven, elken dag, bij al uw doen, altoos of een slingeren van Hem af, of een slingeren naar Hem toe is.

En trek niet de hand terug, maar strek die naar Hem uit in onuitsprekelijke dankbaarheid. Heere, mijn Goel, voor U al mijn liefde, voor U al de trekking van mijn hart!

KUYPER.

Amsterdam, 18 Februari.

Gisteren viel de eerste beslissing van den rechter in de reeks van gedingen, die als nasleep van het Amsterdamsche Conflict in behandeling bleven.

Deze beslissing gold den eisch, ingesteld door het Classicaal Bestuur van Amsterdam tegen Dr. F. L. Rutgers c.s., om afgifte van het Kerkeradsarchief.

Tegen dezen eisch waren door de heeren Mr. W. Heineken en Mr. Th. Heemskerk in naam van gedaagden d. twee excepties opgeworpen, dat 1°, de dagvaarding geen dagvaarding was, en 2°, de eischer tot zijn eisch onbevoegd.

Bij monde van Mr. Baron de Kock heeft het Openbaar Ministerie aan de Rechtbank voorgesteld deze beide excepties als gegrond te beschouwen. Het Openbaar Ministerie oordeelde evenals de gedaagde, dat de dagvaarding geen dagvaarding en de eischer onbevoegd was om als Classicaal Bestuur te doen wat des Kerkerads is.

De rechtbank, op deze conclusie ingaande, heeft heden bij vonnis de dagvaarding van het Classicaal Bestuur afgewezen, en uit dien hoofde onderzoek van de tweede exceptie overbodig verklaard.

Het Classicaal Bestuur is veroordeeld in de kosten.

Men zal toestemmen, dat deze uitslag niet strookt met de hooggespannen verwachtingen van de kerkelijke autoriteiten.

Ook deze week ging de losmaking van de Synodale Hierarchie geleidelijk voort. Ditmaal waren het de kerken van Garijp, Leinuiden, Wons, Dieren, Zuidland, Bennekom en Hendrik-Idoombacht die het juk afwierpen, en hiervoor niet terugdeinsden, ook al deden zich plaatselijk nog al moeilijkheden voor.

Vooraf dit laatste is verblijdend. Eerst had men den moed tot doortasten alleen in dorpen, waar alles, gelijk men zegt, van een leien dakje ging. Thans echter gaat men verder en tast door, ook al stuit men nog op heel wat zwaarigheid.

Hieruit nu blijkt dat er hoogere drang in deze zaak werkt.

Meerdere broeders schreven ons dan ook: „Het is mij onmogelijk langer onder deze Hierarchie te blijven. Mijn geweten pers mij. Gods Woord slaat mij in het aangezicht. Ik zie, hoe ik aan de Koningseer van mijn Heiland afbreuk doe. En zolang ik er onder blijf, sta ik mede schuldig aan de dese Classicaal woede en dit vergieten van onschuldige bloed!“

En dit nu is heerlijk.

Zoo toch werkt niet maar de zucht om vrij te zijn, een zucht die o, zoo vaak misleiden kon. Maar drijft een hoogere bezieling die naar het juk Christi dorst, en al ginge de wereld onder, en al moest men zelf geheel omkomen, het toch niet laten kan, en toch overgaat.

De gang van zaken loopt nu wel, en algemeen begint men nu te begrijpen, hoe het aangevangen proces moet doorwerken.

Waar nog geen Vrij Beheer is, voert men dit van lieverlede in.

Waar men Vrij Beheer heeft, maar door schuldige inschikkelijkheid nog vrienden der Hierarchie in een college van Kerkvoogden en Notabelen had, begint men die door anderen te vervangen.

Zoo in het Reglement nog onnoodig bindende bepalingen voorkomen, herzielt men die.

Het vertrouwen in het Grootboek is geschokt, door wat de directie voor Leiderdorp deed. Dus zoekt men andere belegging.

De gemeente laat men niet meer buiten de zaak, maar men wekt ze op, licht ze voor, en gaat eindelijk ernst maken met het kerkelijk leven.

Dat de gemeente o, zoo gemakkelijk haar leeraar zelf onderhouden kan, blijkt plotseling aan alle hoeken des lands, en heet de watervrees voor traktemensverlies opeens bezworen.

Dat men ook zonder kerkgebouw zeer wel als kerk kan saankomen blijkt in plaats na plaats. Zelfs oordeelen velen, dat de kerkgebouwen, als min geschikt, hun tijd gehad hebben.

En wat bovenal tot dank stemt, het volk des Heeren ziet in het aangevangen werk geen bloem van een dag, die ontloopt om zoo weer te verdorren, maar waakt alomme op, om een blijvend werk des Heeren HEEREN te aanschouwen, waarmede Hij, de Almachtige, die een Verhoorder van de gebeden der zijnen is, nu eindelijk, nu er schuldbelijdenis uit de harten losbrak, zijn volk bezoekt.

Ergerlijk!

In Nederhorst-den-Berg staat een Synodaal predikant, die op en top Classicaal is, en is President-kerkvoogd de heer C. van Emmerick, die in de Hierarchie weinig heil ziet.

Om nu van dezen lastigen tegenstander ontslagen te worden, heeft deze Dienaar van Christus goed kunnen vinden, den heer C. van Emmerick onder censuur te zetten, en voor onbepaalde tijd het heilig Avondmaal te verbieden!

Zoo is hij van hem af.

En op wat voorwendsels viel deze censuur op?

Ge raadt het in tien en tien.

Ten eerste had de heer C. van Emmerick zich in een vergadering, zoo heet het, aan toornigheid schuldig gemaakt. En ten tweede had hij durven voorstellen, om het kerkgebouw af te staan voor een lezing van Ds. Karssen.

O, Die toornigheid! En geloof Ds. Veenhuisen niet, dat de Heere van zijn Avondmaal weert ook alle geniepige lieden, die zijn heilig ambt misbruiken, om bot te vieren aan hun zucht naar macht?

En dan die lezing.

Art. 59 van het Reglement van Kerkvoogden schrijft alleen voor, dat heeren Kerkvoogden het gebouw beschikbaar moeten stellen voor den Kerkeraad zoo dikwijls deze dit verlangt. Maar laat hen overigens volkomen vrij.

Ook in dit opzicht niets misdaan. Daar gelaten nog, dat zoo hier vergripen waren, niet de Kerkeraad, maar Notabelen hadden toe te zien.

Deze censuur gaat reeds op 1 Maart in. De vraag is of de heer Van Emmerick van zulk een schandelijk vonnis inmiddels in appel zal gaan.

Er is nu nog tijd.

Want immers de Synodale reglementen zeggen uitdrukkelijk: „Geen uitspraak van een Kerkelijk Collegie treedt in werking voordat de termijnen, om in hooger beroep te komen en herziening aan te vragen, verstrekken zijn.“

Aldus luidt art. 32 van het Regl. Kerk. Opzicht en Tucht.

Slechts naar ééne uitzondering wordt hierbij verwezen: t. w. naar art. 48, de provisionele schorsing; maar deze komt in Kerkeradsbesluiten niet voor.

De censurerende dominee heeft zich dus zeer vergist, toen hij aan een Notabel schreef, dat de heer Van Emmerick nu reeds Kerkvoogd af was.

Hij zal nog wat geduld moeten hebben.

In elk geval blijft de President-kerkvoogd in volle functie tot 1 Maart; en gaat hij in appel, dan nog zolang dit appel en c. q. de cassatie duurt.

Diepbedroevend is het gebeurde te Rotterdam.

Uit Maassluis kwam derwaarts Ds. Malcomiesius. Hij werd er heen geroepen en kwam er, toen hij wist hoever men reeds in den strijd was ingewikkeld. Hij kwam er als mede-redacteur van de Hoop. Als de intieme medegenoet der strijdende broeders. Nadat hem gezegd was: „Gij komt om afgezet te worden.“

En thans, nu de Kerkeraad op geheel wettige wijze, en in geheel normalen toestand, zijn losmaakte van een hem opgedrongen Hierarchie, nu weigert Ds. Malcomiesius aan zijn Kerkeraad alle erkenning en trouw; nu gaat hij meelopen met de Hierarchische vervolgers; richt scheuring in de gemeente aan; en heeft nog den droeven moed om zijn vroegeren strijdgenooten een openlijken blaam op te leggen, als handelden zij onheil!

Bij zulke dingen schreit het hart; komt verontwaardiging over uw ziele; en veroordeelt ge met nog voller overtuiging een Hierarchie, die zelfs zulke mannen op zoo zondige wijs misleiden kan.

Dit is de pijl van den Parth!

Van niet zeer bevriende zijde wordt het voorgesteld, alsof de lasthebbers van het

Gereformeerd Kerkelijk Congrés reeds bezig waren een derde soort nieuwe Organisatie naast die van 1816 en 1869 te stellen.

Ten bewijze hiervoor beroept men zich met name op de Moderatoren en Consulenten, die ingevolge de besluiten van dit Congrés voor de onderscheidene Classes of kleinere ressorten zijn aangewezen.

Moderatoren en Consulenten aanstellen, zoo roept men dan, is uitsluitend het werk van de Kerk, en dit mag dus een Congrés niet doen.

Derhalve: een Congrés, dat zich al zulke dingen aanmatig, handelt onzinnig, bedient zich van rechten die het niet toekomen, en voert weer gansch van de Gereformeerde paden af.

Mogen we hierop onzerzijds iets antwoorden?

Dan zou het dit zijn:

1°. Dat het Geref. Kerkelijk Congrés in zijn besluiten uitdrukkelijk verklaard heeft, dat deze benoemingen geen kerkelijk noch ook enig officieel karakter droegen, overmits zulke benoemingen, om officieel en kerkelijk te zijn, alleen van de kerken konden uitgaan; dat derhalve de bevoegdheid van deze mannen geen andere dan een raadgevende en vermanende was zou zijn; dat zij op geen anderen grondslag zouden werken dan op dien van broederlijke overeenstemming; en dat eerst later op de wijze in de Kerkenorde voorgeschreven in den algemeenen nood kon worden voorzien.

2°. Dat het Geref. Kerkelijk Congrés, om toch zooveel doenlijk reeds nu een beteren en meer gewenschten toestand te naderen, de aanwijzing der voorloopige Consulenten heeft doen plaats hebben niet door het Congrés zelf, maar in een vergadering van afgevaardigden van Kerkeraden.

3°. Dat ook het Congrés zelf niet een geheel privaat karakter droeg, maar wel degelijk voortvloeide uit een zooveel mogelijk kerkelijk mandaat.

Dit ligt altoos.

In 1883 vergaderden in „Frascati“ afgevaardigden van Kerkeraden die de Drie Formulieren als accoord van kerkelijke gemeenschap erkenden.

Op deze vergadering is toen door den heer W. M. Oppedijk uit IJlst het voorstel gedaan, dat, bijaldien de nood der kerken nogmaals een samenkomen noodzakelijk mocht maken, de kerk van Amsterdam gelast zou zijn de oproeping tot zulk een samenkomst te doen.

Dit voorstel van de heer Oppedijk is toen met algemeene stemmen aangenomen. En de Kerkeraad van Amsterdam heeft zich dus niets aangematigd, maar slechts een ontvangen last uitgevoerd, toen het onlangs aan deze opdracht gevolg gaf.

Het Bureau van het Congrés bestond dan ook niet uit private personen, maar uitsluitend uit afgevaardigden van Kerkeraden.

4°. Dat onze vaderen te Wesel, ingeslechts op minder regelmatige manier, begonnen zijn met aan de wederopbouw der Kerke Gods te arbeiden. Iets wat echter daarom hun nooit tot een verwijt is gemaakt, omdat zij blijkbaar terstond en ernstiglijk rechtstreeks op den geordenden en normalen weg aanstuurden.

En zoo nu ook ging het hier.

Dat het Congrés, hoewel van kerkelijken oorsprong, als zodanig niet met kerkelijke macht handelen kon, begreep ieder uitnemend goed. Niemand heeft er anders over gedacht. Maar het sturen was onverwijd op den geordenden weg aan. En daarom is uitdrukkelijk uitgesproken en besloten, dat men slechts voorbereidend werkte, en dat nog wel niet eens voor een Synode, maar nog slechts voor het Synodaal Convent.

5°. Dat al zulke onregelmatigheden aanvankelijk bij elke reformatie van wat kerk ook voorkomen, en op allerlei wijs ook voorgekomen zijn in 1834 en de daarop gevolgde beweging.

En 6°. Dat op het Congrés niemand met één enkel woord ook maar voor het oprichten van een nieuwe Organisatie, of van een Genootschap naast het Synodaal Genootschap en het Genootschap der Gescheidenen heeft gepleit, maar dat de overtuiging algemeen was: Wat er ook van come of uit woide, geen reglement of genootschap ooit weer!

En dit nu scheelt alles!

Naar luid van art. 1 der Wet van 1853 kent de Overheid van dit land Kerkgenootschappen. En als ge nu aan de Regeering vraagt: Kent gij een kerkgenootschap van Leiden, van Wormerveer, van Tiel, enz., dan zegt de Overheid: Neen, dat ken ik niet.

Wat kent ge dan?

En de Overheid antwoordt: Ik ken een „Hervormd Kerkgenootschap“ voor heel het land, dat gemeenten heeft in Leiden, Tiel en Delft, enz.; en zoo ook ken ik een „Christelijk Gereformeerd Kerkgenootschap voor heel het land, dat gemeenten heeft te Tiel, in Leiden, te Rotterdam en elders.“

Daarentegen naar Gereformeerd, d. i. Synodaal-Presbyteriaal kerkrecht, moet het zoo wezen, dat de Overheid zooveel kerkgenootschappen kent als er plaatselijke kerken zijn. Een kerkgenootschap van Leiden, een kerkgenootschap van Tiel, enz. En dat deze plaatselijke kerken alnu Classicaal en Synodaal samenwerken volgens de Kerkenorde, die elk van haar aan de Overheid heeft gerepresenteerd.

En dit nu scheelt alles.

Immers Koning Jezus kent geen kerkgenootschappen, maar alleen kerken. Doch de aardsche Overheid heeft met niets dan juist met uw genootschappelijk karakter te doen.

Zij toch, uw aardsche Overheid, heeft niets uitstaande met uw geestelijke wezen, maar alleen met uw stoffelijk optreden, met uw gebouwen, uw bezittingen, uw samenkomsten.

En overmits dit alles nu uitsluitend de plaatselijke kerken raakt, en niet de saamver-

gadering ofte Synode 1) der kerken, zoo heeft de genootschappelijke vorm noodzakelijkerwijs een uitsluitend plaatselijk karakter.

En verliest men dit nu uit het oog, en gaat men alsoo uit de saamvergadering der kerken een genootschap smeden, en dit genootschappelijk geheel met de Overheid in verband zetten, dan krijgt men twee eenheden: de ééne geestelijk in verband met Koning Jezus, en de andere genootschappelijk in verband met uw aardsche Overheid; en als het dan vroeg of laat tusschen die twee tot botsing komt, zit ge altoos in de strikken van dat ellendige genootschappelijke geheel vast.

Het pogen om in de Volkskerk hie, te zoeken is tegen-Schriftuurlijk, en ziet voorbij wat ons ten allerduidelijkste in 's Heeren heilig Woord is geleerd.

Indien toch iets duidelijk in de Heilige Schrift uitkomt, dan is het wel dit, dat de kerke Gods na u t een persoon in een huisgezin, en van het huisgezin tot een geslacht te zijn voortgeschreden, ten leste het nationale kleed van Israël ontving, volstrekt niet om dit nationale kleed te blijven dragen, maar om straks als internationale wereldkerk openbaar te worden.

Dit is het waar Paulus telkens op terugkomt als op het groote mysterie, dat, in vorige eeuwen verborgen, thans openbaar werd.

Lees slechts wat hij in Ef. 3: 5 v.v. schrijft: „Dese verborgenheid in Christus, welke in andere eeuwen niet is bekend gemaakt, maar nu geopenbaard is door den Geest, t. w. dat ook de andere volken zijn mede-erfgenamen en van hetzelfde lichaam en mededeelgenooten zijner barmhertigheid.“

Zoo dikwijls er toch staat: „leiden“, spreekt het vanzelf dat bedoeld is: de overige volken buiten Israël. Niet in hun qualiteit van heidenen of afgodendienars, maar als te zamen uitmakende de overige natien der aarde.

Metterdaad ligt dus in dit woord van den heiligen apostel de heerlijke proclamatie van de internationale kerke Gods.

Het voorhangsel scheurt, het nationale karakter heeft den raad Gods uitgediend. Thans treedt de kerk eerst in haar volle ontplooiing als wereldkerk op. De kerk van den Pinksterdag, toen alle volken in hun eigen talen in welke zij geboren waren de groote werken Gods konden verkondigen.

De daarop gevolgde felle strijd tusschen de Christenen uit de Joden en de Christenen uit de volken, liep dan ook eigenlijk over niets dan over de Volkskerk.

De Joden, die tot Christus bekeerden, konden zich maar niet inbeelden, dat de Heere de Volkskerk losliet, de nationale kerke prijagat.

Dit kon niet. Dit zou niet. Daar zouden zij tegen in gaan staan.

Maar toen is de heilige apostel Paulus geroepen, en hem is de zeer oprettelijke missie gegeven, om nu de wereldkerk uit te roepen.

Het had God belijfd, zijn Zoon in hem te openbaren, opdat hij den Christus onder de volken zou verkondigen (Gal. 1: 16).

En toen eerst werd de kerk voluit geboren, die we in onze twaalf Geloofsartikelen belijden.

Daar toch belijdt elk kind van God: „Ik geloof een heilige, ja, maar dan ook een algemeene Christelijke kerk“, of gelijk men outdijfs ze! „Ik geloof een heilige, katholieke Christelijke kerk.“

Wij minnen thans dat woord katholiek niet meer, omdat de Roomschegezinden er beslag op legden, en wij, Gereformeerden, onnadenkend genoeg waren, om hun dien schoonen titel te laten.

Maar ook zoo blijft het dan toch onzer aller belijdenis, dat de Kerk van Christus niet slechts heilig, maar algemeen is. En dit algemeene nu is juist het internationale; er spreekt juist uit, dat de Kerk van Christus volstrekt geen Volkskerk, volstrekt geen nationale kerke is, maar een wereldkerk, die over alle natien en volken gaat.

De Kerk is oecumenisch, ze is internationaal, ze is algemeen, ze is zoover strekkende als er volken wonen; en het valsche idee dat door vroegere Duitsche vorsten, door Hendrik VIII in Engeland en door Ruslands Tzaren gevoed is, alsof de kerk ooit kon genationaliseerd worden, moet met de Schrift in de hand weerstaan.

Zoo ziet men dus, dat al dit bazelen van een Volkskerk een totale miskenning is van het Schriftuurlijk karakter der Christelijke Kerk, die wel in het Paradijs verwekt en ontvangen, en in Israël gedragen is, maar tot vollen wasdom eerst uitkwam en voor de wereld als wereldkerk optrad op den Pinksterdag.

Immers eerst toen werd ze algemeen, katholiek, internationaal en oecumenisch.

Eg mocht men nu tegenwerpen: „o, Dit is ook zoo, en dit ontkennen we ook niet. Maar wat belet dat deze internationale Kerk van Christus, dan toch in elk land Volkskerk en Kerk der natie zij!“ — dan ligt ook hierop ons antwoord gereed.

Dan toch verwijzen we naar een geheel andere reeks van duidelijke uitspraken der Heilige Schrift, die ons door den Heiligen Geest kond doen, dat de Christelijke Kerk niet is de massa, noch de nieederheid, noch het grooter deel, maar een kleiner deel onder de velen.

„Want gij ziet uw roeping, broeders! dat gij niet vele wijzen zijt naar het vleesch, niet vele machtigen, niet vele edelen. Maar het dwaze der wereld heeft God uitverkoren, opdat Hij de wijzen beschamen zou; en het zwakke der wereld heeft God uitverkoren, opdat Hij het sterke zou beschamen.“

1) Synode beteekent volstrekt geen soort Bestuur of College, maar behoudt eenvoudig: saamvergadering der kerken.

Gaal wij is tot het door d eng, en leidt, e vinder.

De v nergens, alsoo d oversta

En d altoos wolgen, het cijfe

Ja, d Heere, v geloof v

Heetj Schrift i naal en kerke, h

Schrijft tusschen en blijft

De Joodsch Volkske Constan

haar ink zaken i het we scheidt

volk do Zie m is ook i

Met i in eenz verder v

Niet i den wor wordt i onder i

vervree wordt i hoorighe

Maar, en daar ten, die organisat

te reddt broederl

De e voor „te

kerken, zoo heeft
noodzakelijk
lijkt karakter.
uit het oog, en
nvergadering der
eden, en dit ge-
de Overheid in
men twee een-
in verband met
ere genootschap-
dsche Overheid;
usschen die twee
ltoos in de strik-
enootschappelijke

Volkskerk hei. te
ik, en ziet voorbij
ate in 's Heeren

ik in de Heilige
iet wel dit, dat
persoon in een
gezin tot een ge-
den, ten leste het
ntving, volstrekt
de blijvende dra-
internationale
orden.
elkens op terug-
nysterie, dat, in
thans openbaar

3:5 v.v. schrijft:
ristus, welke in
ekend gemaakt,
door den Geest,
alken zijn mede-
delijke lichaam en
leste."

at: „leidenen”,
leed is: de ove-
Niet in hun
agodendienmars,
ende de overige

dit woord van
heerlijke procla-
te kerke Gods.
het nationale
ods uitgediend.
in haar volle
op. De kerk van
volken in hun
boren waren de
en verkondigen.
strijd tusschen
en de Christe-
n ook eigenlijk
kerk.

inbeelden, dat
iet, de nationale

st. Daar zouden

apostel Paulus
ker opzettelijke
wereldkerk uit

n Zoon in hem
Christus onder
(Gal. 1:16).

kerk voluit ge-
lief Geloofsartike-

ind van God:
maar dan ook
kerk", of gelijk
of een heilige,

oord katholiek
ischgezinden er
ereformeerden,
om hun dien

dan toch onze
van Christus
emeen is. En
het internatio-
t de Kerk van
sker, volstrekt
ar een wereld-
n volken gaat,
ze is interna-
s zoover strek-
en het valsche
itsche vorsten,
reland en door
sol de kerk ooit
moet met de

al dit bazelen
de miskenning
ter der Chris-
Paradijs ver-
snael gedragen
eerst uitkwam
eldkerk optrad

ze algemeen,
ecumenisch.
epen: „o, Dit
i we ook niet,
internationale
h in elk land
: zijl", — dan
l gered.

ar een geheel
uitpraken der
den Heiligen
ristelijke Kerk
meerderheid,
r een kleiner

ing, broeders!
ar het vleesch,
vele edelen.
d heeft God
wijzen bescha-
wereld heeft
et sterke zou

„Gaaf in door de enge poort: want
wijd is de poort, en breed is de weg, die
tot het verderf leidt, en velen zijn er, die
door dezelve ingaan. Maar de poort is
eng, en de weg is nauw, die tot het leven
leidt, en weinigen zijn er, die dezelve
vinden.”

De voorstelling der Heilige Schrift is
nergens, dat de wereld gedoopt is, maar
aloes dat de wereld tegen de geloovigen
overstaat, ze verdrukt en vervolgt.

En daarentegen 's Heeren volk komt
altos voor als „schapen te midden der
wolven,” als een „klein kuddeke,” als in
het cijfer gering.

Ja, de Zoon des menschen, vraagt de
Heere, als hij weder komen zal, zal hij ook
geloof vinden op aarde?

Hetij men dus lette op wat de Heilige
Schrift leert over het algemeen, internatio-
naal en oecumenisch karakter der wereld-
kerk, hetij men let op wat de Heilige
Schrift ons onderwijst over de verhouding
tusschen de wereld en de Kerk, steeds is
en blijft de Volkskerk uitgesloten.

De Volkskerk is de poging om het
Joodsch-Christelijke voort te zetten. De
Volkskerk is de tegenstrijdige stichting van
Constantijn. Zij, de Volkskerk, heeft door
haar inklevende leugen nu reeds eeuwen de
zakken des Heeren verdorven. Ook nu is
het weer die Volkskerk die broederen
scheidt en de eere van Christus in ons
volk doet ondergaan.

Zie maar, wie voor die Volkskerk opkomt
is ook nu weer... de Synode!

Met de hereeniging aller Gereformeerden
in eenzelfde kerkverband raken we steeds
verder van de wijs.

Niet dat de mannen van '34 koeler zou-
den worden. Integendeel, hun genegenheid
wordt steeds warmer. En ook niet, dat
onder het volk, over en weer, de harten
vervreemd zouden raken. Er omgekeerd
wordt een wederkeerig gevoel van saam-
hoorigheid steeds sterker.

Maar... en dit is het fatale. Er zijn hier
en daar enkele vocalen onder de predikan-
ten, die gevaar voor hunne gescheidenen
organisatie duchten, en om die organisatie
te redden, nu steeds over de grenzen der
broederlijke gezindheid heengaan.

De één scheldt u reeds bij voorbaat
voor „schismatieken”. Een ander acht u
een „te vernemen hoop”, dien hij eerst
eens zou moeten ziften in zijn wanne. Een
derde weet in de *Basin* te zeggen, dat
het wel in 1834, maar niet nu „voor of
tegen Koning Jezus” gaat. Kortom, de eene
onvriendelijkheid loopt de andere na; en
althans in de uiting der lippen verzakt het
broederlijk karakter van het woord bij deze
toongevens met den dag.

Ook uit een stuk van Ds. Gispén in dit
zelfde nummer zal men zien, hoe er een
aantooning is, dan dat de aantrekkingskracht
zou werken.

Zelfs een vluchtige lezing van dien
brief toont overduidelijk, dat Ds. Gispén
volstrekt geen heimelijken wensch koestert,
om eerlang de saamsmelting in de hoofd-
stad te doen gelukken.

Een spoor is zelfs in dit schrijven reeds
te ontdekken, dat Ds. Gispén straks de
Classicalen gaat verdedigen.

En dat alles overkomt ons nu, niet om
onze belijdenis; want daarin zijn we één.

Noch ook om onze Kerkenorde; want die
is eensluidend.

Neen, maar enkel om de genootschappe-
lijke organisatie der Gescheidenen kerken.
Om een *Reglement* waar onze vaderen
nooit van gedroomd hebben. Om een *Kerk-
geheel* dat in zijn opvatting als afsonder-
lijke eenheid onbestaanbaar is met Kerken-
orde en Belijdenis bel.

Altoos die falsche werking van zulk een
organisatie.

Dat hebben we nu zoo schreeuwend droef
aan de organisatie van 1816 gezien.

En dat begint nu, ja, waarlijk, ook reeds
weer uit te komen aan deze organisatie van
1869.

Er zijn hier drie dingen: Belijdenis, Ker-
kenorde en een Organisatie, en nu oordeelen
ook hier weer anders, o, uitnemende broeders:
Ja, of ge nu al bijvalt in Belijdenis en Ker-
kenorde, dat helpt mij nog niet. Ik sta
buiten u en gij buiten mij, als ge ook niet
bijvalt in de Organisatie.

Nu het zij zoo.

Wij zullen stil wachten.

Waarschijnlijk zal het Synodaal Convent
deze gewichtige zaak wel ter hand nemen,
en duur zal dan de verantwoordelijkheid
zijn van wie, enkel om deze Organisatie
te redden, de ineenmelting tegenhoudt.

Maar nu eenmaal ons hartelijk en broe-
derlijk dringen op hereeniging van onder-
scheidene kanten derwijs onbroederlijk be-
jegend is, nu zullen wij veigst gaan met
deze zaak voorshands ganschelijk te laten
rusten.

Naar hereeniging smachten we, maar op-
dringen willen we ons niet.

Als de jongere zoon in de gelijkenis
willen we voor God en menschen onze
schuld belijden, maar door „oudere broe-
ders” nu reeds met den naam van „schis-
matieken” bejegend te worden, en te moeten
hooren, dat onze strijd niet voor Koning
Jezus is, dit snoert ons verder den mond.

Over en weder zal het volk des Heeren
dan zelf deze zaak maar ter harte moeten
nemen.

Het zal dan op het *gebed* in plaats van
op het *debat* moeten geworpen worden.

Want dit voelt ieder toch, met een *debat*
als waarin nu de heeren Gispén, De Cock
en anderen zich verloop, komt men niet
bije, maar raakt men van elkaar af

Uit eene mededeeling in de *Oranjevaan*
zien we, dat volgens een andere lezing de
toedracht der bekende ovatie deze zou

zijn geweest: dat op 7 Januari de Clas-
sicale predikanten van Amsterdam aan
de kosterij der Nieuwe kerk vergaderd
waren; dat Ds. Lütge dit convent van
Classicale domines t. w. der H.H. Ber-
lage c. s., presideerde; dat Ds. Lütge
toen een toespraak heeft gehouden, om
vooral de hulpe Gods te herdenken (dan
zeker gebleken in de hulp van politie,
in het verraad van de koster, in het open-
breken van brandkasten, en in de uitwer-
ping van broederen); dat daarop Ds. Adriani
als voorzitter van een commissie *ad hoc*,
sich tot Ds. Vos richtende, hem uit naam
van de collega's voor zijn zorg bedankte
herinnerde hoe hij vooral had gewerkt en
geleden, en hem als klein blijf van groote
erkentelijkheid in een gesloten covert een
zekere som overhandigde, *om daarvoor een
pels te koopen*; dat Dr. Vos zich zeer ver-
rast en gevoelig toonde over al die harte-
lijkheid zijner ambtgenooten; dat hij aan
de bestemming der geldelijke bijdrage zou
voldoen, welke met zijne behoeften en wen-
schen overeenkwam; en dat hij, haar dra-
gende, steeds aan den goeden geest, waar-
mee de collega's jegens hem beziel waren,
gedachtig zou zijn; en dat kort daarop de
saamenkomst van de Classicale heeren door
Ds. Lütge „met een innig *gebed* ook voor
den scriba van het Classicaal Bestuur,
Dr. Vos, wierd geopend.”

Hierbij teekent de *Oranjevaan* aan:

Ds. Lütge, de zich noemde volging van
Dr. Kohlbrugge, innig biddende voor Dr. Vos,
voor den man, die volgens het getuigenis van
bekwame rechtsgeleerden en van het Openbaar
Ministerie der Amsterdamse rechtbank, in
strijd met de reglementen en wetten aan de
schorsing der 80 Kerkeradsleden een zoo
werkzaam aandeel heeft genomen!

En ook ons wil het voorkomen, dat het
aandeel van Ds. Lütge in deze zaak (ook
indien deze lezing van het verhaal, wat we
niet kunnen beoordeelen, juist mocht zijn)
toch vrij wel neerkomt op wat we meê-
deelden.

Inmers het feit is en blijft: 1°, dat in
een officieele saamenkomst van de heeren
Berlage c. s. een Vos-ovatie heeft plaats
gehad; 2°, dat deze ovatie hem gebracht
is als huldeblijk voor de energie waarmee
hij de Gereformeerde broederen heeft ver-
volgd en doen vonnissen; 3°, dat dit hulde-
blijk bestaan heeft in het hem schenken
van geld voor een pelsjas; 4°, dat ook Ds.
Lütge hier bij was; 5°, dat Ds. Lütge deze
vergadering leidde; 6°, dat het geld voor
de pelsjas ook namens Ds. Lütge werd
geschenken; en 7°, dat Ds. Lütge officieel
Vos' uitwerping van de broederen als een
hulpe des Heeren heeft goemoed; en 8°,
met een innig *gebed* vooring voor Vos
die zijn broederen uitwierp.

En nu is het waar, Lütge zou dan niet
de pels zelf hebben omgehangen, maar wat
doet die toekomstige kleinheid er toe? Wat
deed lezing meldt van „de hulpe Gods” en
dat „innig *gebed*” is nog veel erger.

De *Politia ecclesiastica* van Voetius. —

Onlangs werd een exemplaar van dit werk
verkoft voor f 90.

Wat prijs!

Twaalf jaren geleden verkoft men het
graag voor f 12. En nu bijna *zevenmaal*
zoo hoog.

En dat terwijl de literatuur van de
Groninger en de Ethische school op de meeste
auctien bij pakken wegraft voor zesthal!

Geluklijk dat de *Bibliotheca Reformata*
dan ook gelegenheid biedt, om voor een
kleinen prijs nog een goed Gereformeerd
boek uit denouden tijd machtig te worden.

Het deel kost slechts f 5, en in de twee
laatst verschenen banden kan men nu reeds
de voornaamste *Tractaten* uit de *Politia
Ecclesiastica* zich aanschaffen.

Niet stukken uit de *Tractaten*, maar die
Tractaten gaaf en geheel, zodat het precies
hetzelfde is of men ze in de oude dure uit-
gave leest, of in deze zeer goedkope.

Het nu laatste verschenen deel is uit-
gegeven door Prof. Dr. Hoedemakers, en is
door hem ingeleid met deze voorrede:

Een drietal tractaten uit de *Politia Eccle-
siastica* van G. Voetius, worden den welwil-
lenden lezer hier aangeboden.

Onze plaatsruimte gedooft niet de aanha-
lingen uit Voetius waarmede de schrijver zijne
inleiding illustreert, op te nemen. Hoe be-
langrijk ook, wij zijn verplicht ze achterwege
te laten, al verliest het opstel hierdoor iets
van zijne waarde.

Ieder tractaat bevat onderscheidene verhan-
delingen, die min of meer betrekking hebben
op onderwerpen, gewoonlijk in hetgeen men
„de praktische theologie” pleegt te noemen.
ter sprake gebracht. De catechetik, homile-
tik, de liturgiek en de pastoralia zijn hier ver-
tegenwoordigd.

De inhoudsopgave doet evenwel zien, dat
een groot gedeelte van hetgeen hier voorkomt,
buiten den gezichtskring ligt van de werken,
die zich op het terrein van de praktische theo-
logie — eene geëtreerde benaming, waarmede
men de complexus van bovengenoemde onaan-
hangende vakken aanduidt — bewegen.

De verklaring van dit onderscheid ligt voor
de hand.

Voetius plaatst zich niet, zooals tegenwoord-
dig vrij algemeen geschiedt, uitsluitend op het
standpunt van den *herder en leeraar*, maar op dat
van de *kerk*. Hij handelt niet alleen over het-
geen betrekking heeft op de *openbare gods-
dienstverrichtingen* der gemeente, maar over alles
wat tot het *kerkelijk leven* behoort. Zijne op-
vatting van kerk is daarbij zoo ruim, dat ook
hetgeen in het huizein en de maatschappij
het karakter van gemeenschappelijke Godaver-
eering vertoont, hierin eene plaats vindt.

Ik zal mij thans niet bezighouden met
de encyclopaedische en methodologische vraag-
stukken, die ik, naar aanleiding van het zoo
even aangewezen onderscheid zou hebben te
behandelen, indien ik een oordeel over zijne
methode in vergelijking van die van anderen
wenschte te vellen. Een opmerking ligt, even-
wel, zóó voor de hand, dat ik haar niet mag
terughouden, t. w. dat de methode van Voetius
de *ambten* in en de *werkzaamheid* van de

kerk tot hun rechte laat komen, die in strijd
met de leer der charismata in 1. Cor. 12 en
elders, door de gewone opvatting van het erf
der „praktische theologie” worden verdreven,
of in monographieën als bloote aanhangels van
de hoofdvakken worden beschouwd.

Men vindt hier o. a. een belangrijke ver-
handeling over *armenverzorging* en daarin niet alleen
een uiteenzetting van het werk der *Diaconie*,
maar ook een beschouwing over de *Christe-
lijke liefdadigheid* in het algemeen en een
antwoord op onderscheidene vragen, die in dit
verband te stellen vallen, b. v. omtrent de be-
trekkelijke waarde van het *vervolgelingenbe-
ginsel* in tegenstelling met dat van den *hoof-
delijken omslag* of kerkelijke tax, omtrent de
inzameling voor *buitenlandse kerken*, de
wijze waarop en de personen waaraan *aalmoe-
sen* moeten worden uitgedeeld; de *guastie van
voorzichten* en *kapitalisering* enz., enz.

Een der hoofdstukken is verder gewijd aan
de *catechese*, een der vakken, zooals bekend
is, van „de Praktische Theologie”, maar dank
zij het schema van Voetius zoo behandeld, dat
de nadruk hier niet valt op de catechisaties
door den *leeraar* gehouden, maar op die der
ouders en *onderwijzers* waarmede de Catechis-
musprediking in verband wordt gebracht, zoo-
dat de organische samenhang tusschen het
onderwijs in het huizein, op de school, door
den leeraar en in de godsdienstverrichtingen der
gemeente wordt hersteld. Wenscht men ons
volk terug te brengen tot de oude paden waar-
van het is afgewaaid, men zal dit verband
moeten herstellen en daarbij rekening dienen
te houden met de beginselen, die Voetius hier
naar de Heilige Schrift heeft uiteengezet.

De *saamenkomsten tot onderlinge oefening*
in de leer der Waarheid, in de kennis der
Heilige Schriften, in de Godzaligheid, vroeger
onder den naam van „profeecien” bekend en
later geheel in onbruik gekomen, die *herder-
lijke werkzaamheid* uitgeoefend in de engere
kringen van gemeentelieden, die raad en lei-
ding behoeften, of bedieningen hadden waar-
van zij de oplossing zochten, of versterkt
wenschten te worden tegen de dwaling, als-
mede de *guasties betreffende feestdagen*, het
vasten, de *huishoudelijke godsdienstverrichtingen* enz.,
worden in zooveel afzonderlijke opstellen be-
sproken.

De drie achtereenvolgende tractaten, die
in deze tweede serie zijn opgenomen, zijn
evenwel grootendeels gewijd aan de behande-
ling van de *bediening des Woords*, der *gebeden*
en der *Sacramenten*.

Wie in de meening verkeert, dat Voetius een
bekrompen jenever is geweest, kan door de
lezing van dit werk van zijne dwaling worden
terug gebracht.

Wie een hoogen dank heeft van de weten-
schappelijkheid der hedendaagsche godgeleer-
den, zal wel doen kennis te maken met deze
verhandelingen, die hem in verbazing zullen
brengen over de veel omvattende geleerdheid
van een Voetius. Zijne belezenheid was groot.
Dit blijkt uit de uitgebreide literatuur en de
vele aanhalingen uit oude en nieuwe schrijvers,
niet den Talmud en de kerkvaders, de Roomsche
godgeleerden en de geschriften der dwaaleer-
aars en ketters. Maar wat meer zegt dit alles
is blijkbaar verwerkt. Hij ontleent zijn voor-
beelden aan de algemeene en de vaderland-
sche geschiedenis, aan tijdsomstandigheden en
de onderscheidene wetenschappen en is vol-
komen op de hoogte van hetgeen in de wereld
omgaat.

Wie met de leer en de praktijk der Gerefor-
meerden wenscht bekend te worden, kan hier
zien hoe alles wat hij ter sprake brengt tot
zijne eerste beginselen wordt terug gebracht
en hoe die beginselen aan de Heilige Schrift
worden ontleend en getoetst. Sommige onder-
werpen, die door hem, in overeenstemming met
de eischen van den tijd waarin hij leefde zeer
uitvoerig, bijna te uitvoerig worden besproken
en die voor ons geen actueel belang heb-
ben, b. v. over de *orgels* in de kerken enz.
benevens sommige onderdelen van zijne verhan-
deling over het *Avondmaal* hebben voor ons
juist hier door zoo veel belang. Men kan daar-
uit leeren hoe men de Heilige Schrift moet
gebruiken, wat hij wettige gevolgtrekking
daaruit valt af te leiden en op welke wijze
een Gereformeerd menscheel het beginsel toepast,
dat alles en in de leer en in het leven naar
den Woord Gods moet worden behandeld.

Wel is waar wordt alles door hem analy-
tisch, veelal naar een vast schema behandeld;
zijne werken wemelen van definities, onder-
scheidningen, rechtstreekse en zijdelingsche
gevolgtrekkingen, die hem soms te omslachtig
doen zijn voor de kinderen van het tegen-
woordige geslacht. Maar deze methode heeft
hare groote verdiensten, is een antidote tegen
het tegenovergestelde euvel waarin latere ge-
leerden vervallen zijn en brengt het onderwerp
dat hij behandelt tot helderheid.

Men ziet onmiddellijk waar en hoe het een
of ander, dat met het verhandelde in verband
staat te vinden is.

In vergelijking met het latere scholasticisme
b. v. van een P. van Maastrecht is zijne uit-
eenzetting ver van dor.

Zijne argumentatie is beknopt en ter zake,
zijn stijl doorzichtig en deug. In beide opzich-
ten houdt hij zich aan den raad, dien hij den
prediker geeft. Hij van schertsen. Den geestel-
der satire zwaait. Maar bovenal ademt alles
wat hij zegt Godzaligheid.

Bij dit algemeene heb ik mij ter inleiding
te bepalen. Eene nadere beschouwing van den
inhoud ligt buiten ons bestek. Moge het on-
derzoek van dit werk zijn tot eer van Hem
tot wien alles hierin opleidt, tot de stichting
van hen die de schrijver onder alles bedoelde
en dienen, om de kennis te vermeerderen van
dat Woord, waaruit hij alles zocht af te leiden
en waaraan hij heeft gewenscht dat alles wat
uit zijne pen vloeide, werd getoetst.

Ook de keuze van dit deel mag een ge-
lukkige heeten.

Zoo bezit men dan thans reeds in deze
Bibliotheca: JUNIUS, *Opuscula selecta*, door
Dr. Kuiper uitgegeven, waarin Junius' Ency-
clopaedie en Dogmatiek, die met de door
Dr. Ravinck uitgegeven *Synopsis* goed aan-
ensluit, de eerste groep van *Tractaten* uit
Voetius door Dr. Rutgers bezorgd, en dan
nu dit derde Deel van gelijksoortigen in-
houd door Dr. Hoedemakers.

Deel IV zal weder door Dr. Kuiper be-
zorgd worden en van dogmatiscen inhoud
zijn.

Gelijk men weet, meldt men zich voor
het lidmaatschap van deze *Bibliotheca Re-
formata* aan bij Dr. Rutgers. Het kost f 5
's jaars.

Publicatie van de lijst der leden, zou over
wie er niet op staan, menigeen de handen
ineen doen slaan, en denoegen die wel een

beter bewijs te leveren is, hoe in sommige
kringen de studie der Theologie, waarvoor
men ijvert of die men bestrijdt, weinig
ernstig wordt opgevat.

„Schorsing en afzetting, zoo vraagt de
Hoop, kloek en bondig.

Door wie?

Door Kerkbesturen, samengesteld uit Mo-
dern en Groningers, verloochenaars van
den Christus naar de Schriften, en Echi-
schen of ook nog wel zich noemende Ge-
reformeerden.

Van wie?

Van predikanten, ouderlingen en diake-
nen, op wier zedelijk leven geen blaam
rust, en die zich aan geenerlei kerkelijke
overtreding hebben schuldig gemaakt.

Waarom dan?

Omdat zij als ambtsbragers in Gerefor-
meerde kerken, de belijdenis der kerken
willen handhaven; omdat zij den Heere
Jezus ook als Koning in de regering zij-
ner Kerk willen eeren; omdat het hen
zonde voor God geworden is, de Regle-
ment n. der Synode van 1816 te laten
gelden boven het Woord van God.

Daarom en daarom alleen moeten zij
op Synodaal bevel worden verklaard
ontzet te zijn uit hun bediening; moeten
de predikanten onder hen geweerd worden
van hunne kansels, beroofd worden van
hunne traktementen, gedreven worden
uit hunne pastorieën. Om aan dat werk
kracht bij te zetten, moeten de diacono-
nale en kerkelijke fondsen worden in beslag
genomen; moeten diaconen verhindert wor-
den, uit de daartoe onder t. un beheer ge-
stelde fondsen, den armen handreiking te
doen; moeten de armen als door honger
gedwongen worden, zich te onttrekken aan
de prediking hunner Gereformeerde leeraren
en het opzicht hunner wettige ouderlingen,
en moet de hulp worden ingeroepen van
politie en militaire macht.”

Dit is natuurgetrouwe teekening.

Er is geen Christelijke waardigheid zelfs
meer overgebleven.

Zelfs is het geen fanatisme meer dat
rondspookt.

Het is puur en simpel: uit het zaal wer-
pen, om zelf in het zaal te blijven.

Worstelen in doodsang om niet beroofd
te worden van zijn macht.

De plank in het moeras. — „Was men
in eene moeras geraakt, steeds dieper en
dieper zink men; reeds werd de doodsklok
geluid. Doch daar komen eenige mannen
opdagen, die nog een pad in dit moeras
aanwijzen: een pad tot nu toe verborgen!

De bestaande Synodale organisatie, zeggen
zij, is het, die u belet uit het moeras te
geraken. Zoolang gij daaraan gebonden
blijft, zinkt gij steeds dieper. Dit is terecht
door velen aangetoond. Maar behalve die
organisatie is er nog een ander Kerkekracht.

De Gereformeerde, de Christelijke Kerk
heeft haar eigen beginselen. Die beginselen,
dat Kerkekracht zijn onder dan die organi-
satie, zijn onvernietigbaar; de organisatie
behoort op het Kerkekracht te steunen. Doet
zij dat niet, welnu, dan moogt, ja dan
moet gij u aan haar onttrekken. HOUDT
U DERHALVE AAN DAT KERKEKRACHT. Zie-
daar het pad in het moeras!

En dat pad is vrij wel gebaad zelfs.
Want dat op Godes Woord en Christus'
instelling gegrond Kerkekracht ligt reeds lang
in goed geformuleerde, bruikbare regels
onder uw bereik. De Kerkenorden van
Dordrecht van 1618/19 hebt gij slechts te
volgen, en gij hebt eene *ordening*, die ge-
helt met uw Kerkekracht overeenstemt.

Zóó is het. De Dordtsche Kerkenordening
is eenvoudig de reddingsplank voor de in
het moeras wegzinkende belijdeniskerk, waar-
langs zij, zonder dat hare leden een nieuwe
Kerk behoeven te stichten, weer op vasten
bodem kan komen.

Maar als nu sommigen die plank willen
beklimmen, wat doen dan de „broeders”,
die altijd verklaarden het in het moeras niet
te kunnen uithouden? Och! wacht nog wat!
roepen zij; wij zijn bijna klaar met het
leggen van een fundament in het moeras;
uw plank hebben wij niet noodig.

Ja! maar, is het antwoord; dat funda-
ment ligt niet op vasten bodem, wij ver-
trouwen het niet.

De plank waarover gij gaat w't is zoo
oud!

Ligt zij dan niet op vasten bodem? —

O, dat wel: maar zij is oudmodisch; zij
is afgesleten; wie weet of de houtworm
er niet in zit!

Welnu! zoodra wij maar eerst weer vas-
ten voet hebben, zullen wij die plank wel
eens nazien. Doch allereerst uit dat moe-
ras; uit die vnzige dampen, waarin wij
verstikken. —

Maar bedenkt, dat uwe Kerkgebouwen
in dat moeras staan; gij krijgt die niet mee.
Goed, dan krijgen wij mee Matth. 19:29. —

En uwe traktementen dan; weet wel dat
uwe in het moeras zittende „broeders” niet
zullen rusten, voordat gij van alles beroofd
zijt en naakt aan den dijk wordt gezet!

Het zij zoo! Wij zullen ons troosten met
Matth. 10:29—33. De Heere zal het voor-
zien!” —

(Pr. Noordbr.)

Reeds de vorige week ontvingen we van
den heer Ds. Gispén dit onderstaande schrij-
ven:

„Hooggeleerde Heer!

In de onderstelling dat slechts zeer weinige
lezers van de *Heraut* ook de *Basin* lezen,
vraag ik u beleeft een plaatsje voor het na-
volgende.

Niet om terug te komen op hetgeen U Hoogge-
schrijft over mijn aard, ontvangst en lotge-
vallen te Amsterdam, de personen die wel een

of tweemaal misschien in de Christ. Geref.
kerk geweest zijn, den beker koud waters, en
wat verder van voorbijgaanden aard is en tot
de groote zaak niets af of toe doet.

Ik wilde alleen iets zeggen, waarop gij en
de Gereformeerde broederen (thans doleeren-
de) zich altijd tegenover mij zullen kunnen be-
roepen.

Dat is: de kerkelijke vereeniging van alle
belijders der Gereformeerde religie in ons va-
derland.